

BÜNTETIK A SZEGÉNYSÉGET

„A gőgös városok: Kaposvár, Szeged, Pécs és lehet, hogy nemsokára Budapest. Ugyanis e városok önkormányzati testületeinek sérti a szemét a mély szegénység és a nyomor. Na nem annyira, hogy valamilyen hathatós intézkedéssel segítsenek a rászorultakon, hanem egyszerűen kitiltották vagy ki akarják tiltani a koldusokat a városközpontokból és a frekventált helyekről. Megtiltva a kéregetés minden formáját, még a néma koldulást is.”

(3. oldal)

CIKKEINKBŐL

- ◆ A huszonötök Európájából jelentjük (2. oldal)
- ◆ Büntetik a szegénységet
- ◆ Ahol még adnak törzsgárda jutalmat is (3. oldal)
- ◆ Budapesti tavasz friss erővel (5. oldal)
- ◆ Történelmi döntést hoztunk (6. oldal)
- ◆ Amikor delet harangoznak, népkonyhára mennek (7. oldal)

Hazánk felszabadulásának 60. évfordulója alkalmából a Munkáspárt ünnepi megemlékezést tart 2005. április 4-én, hétfőn 14 órai kezdettel a Parlament melletti József Attila-szobornál.

Ezt követően koszorúzás lesz a Szabadság téri Szovjet Hősi Emlékműnél.

Ki a felelős a kapitalizmusért?

KARACS LAJOSNÉ ÍRÁSA

Az MSZP és a Fidesz egymásra mutogattak a gazdatüntetés kapcsán, miközben az igazság az, hogy közös bűnük következménye mindaz, ami a pesti utcán megjelent, traktorostól, kigazdástól együtt. A magyar kapitalizmus a jelenlegi parlamenti pártok, az MDF, az MSZP, a Fidesz, az SZDSZ közös bűne. Nem egy kormány építette, hanem minden rendszerváltás utáni kormány hozzájárult a magáé, Antall is, Boross is, Horn is, Orbán is, Medgyessy is és most Gyurcsány is. Ezt nemcsak a gazdatüntetés kapcsán érdemes felidézni, hanem a Munkáspárton belül folyó vita kapcsán is.

Vannak, akik a Fidesz szemében a szálkát is észreveszik, az MSZP szemében a gerendát sem hajlandók meglátni. (Ez nem jelenti azt, hogy ne vegyük észre a szálkát!) Egyes elvtársaink szerint az MSZP még mindig a kisebbik rossz, pedig a valóságban az MSZP nem kevesebbet tett e vadkapitalizmus kialakulásáért, mint a Fidesz vagy az MDF, sőt esetenként többet is. El kell felejtenünk némiképp gondolkodni. Attól, hogy valami jobbról jön, nem biztos, hogy rossz, és végképp nem biztos, hogy fasiszta. És attól, hogy valami baloldaltól jön, nem biztos, hogy az egyszerű embert, a dolgozó embert, a szegény embert szolgálja, nem biztos, hogy az igazságosság, a szolidaritás, az esélyegyenlőség szellemében szól. De szólhat.

szer, döntően állami tulajdonban a kereskedelem. A lakásügyön a városokban döntően állami és szövetkezeti tulajdonban volt, a falvakban magántulajdonban. Az úgynevezett nagy elosztási rendszerek, amelyeken keresztül az emberek részesültek a társadalom által megtermelt jövedelemből, állami tulajdonban voltak. Ide tartozott az egészségügy, az oktatás, a nyugdíjellátás. A rendszerváltás utáni kormányok lerombolták a szocializmus gazdasági pilléreit, de ezzel együtt szétverték a magyar nemzeti ipart és mezőgazdaságot is. A MOM, a MÁVAG, a Május 1. Ruhagyár nem egyszerűen szocialista nagyüzemek voltak, hanem a nemzeti ipar büszkeségei is, az ipari kultúra hordozói. A termelőszövetkezetek nemcsak a szocialista kor egyik pillérét jelentették, hanem egy hatékony üzemi formát, amelyben a magyar paraszt a magyar föld erejéit, a magyar agrárkultúrát változtatta eladható terméké. A rendszerváltók megtartották volna a formát, az üzemet, tőkésé alakíthatták volna a tulajdont, anélkül, hogy felszámolták volna a magyar gyárakat és szövetkezeteket. Nem ezt tették!

Az Antall-kormány „szabad vállalkozást, demokráciát és Európát” hirdetett, s ezzel nyerte meg a választásokat 1990-ben. A valóságban azonban megkezdte a tőkés alapok lerakását, azaz a gazdaság magánkézbe adását. A kérdés csak az volt, hogy kinek a kezébe? Voltak néhányan, akik már akkor jó helyen voltak jó időben. Az úgynevezett E-hitellel Antallék magyar vállalkozókat juttattak tulajdonhoz, de vásárlásra képes magyar nemzeti tőke mint olyan ennek ellenére szinte nem volt. Éppen ezt kellett megteremteni. Ehhez azonban idő kellett. Az Antall-kormány ebből volt a legkevesebb. Az új hatalom pánikszerűen félt az akkor még létező szovjetuniótól.

A külföldi tőke a multik szolgálatában

Az MDF azt az utat választotta, amit egyetlen más volt szocialista ország sem: szinte mindent a külföldi tőkének adott el. Most irigyeljük a csehek, a horvátokat, a szlovénokat: a multik ott is ott vannak, de jóval korlátozottabban. Az

Karacs Lajosné

Antall-kormány azonnali és teljes liberalizációt hirdetve lehetővé tette a multinacionális külföldi tőkének, hogy a magyar ipar legértékesebb és legjövedelmezőbb darabjait, a dohány-, szesz-, sör-, gyógyszer-, cement-, élelmiszeripar gyárait megvásárolja, s ezzel azonnali és behozhatatlan előnyhöz jutatta a külföldi tőkét. Tudták, tudtuk, hogy sok esetben csak piacaink kellettek, hogy a konkurenciát jelentő üzemeket be fogják zárni, hogy munkahe-lyeket fognak megszüntetni, mégis megtették, eladták őket. Így szűnt meg több mint egymillió munkahely.

Az Antall-kormány bevezette a csődtörvényt és a számviteli törvényt, amelyekben olyan szabályokat érvényesített a magyar gazdaságban, amelyekre a kezdő magyar kis- és középvállalatok nem voltak, nem lehet-tek felkészülve. Így a kormány tönkretette a még meglévő állami vállalatokat és a Nyugatnak konkurenciát vagy legalábbis akadályt jelentő magyar magáncégeket. A propagandában bemesélte az embereknek, hogy az „életképtelen cégek” felszámolásáról van szó.

Megjelent az erős külföldi tőke, elfoglalta a magyar piacokat, kiszorítva ezzel a hazait, amelyik más piacokat szerezni helyette nem tudott. Az eltelt tizenöt év alatt egyetlen kormány sem tett komoly erőfeszítéseket azért, hogy a magyar vállalkozásoknak piacokat szerezzen. A hazai piacokat nem védte meg a kormányok, az orosz piacot hagyták elveszni, Kína, Japán, Dél-Amerika vagy az arab világ felé nem tettek érdemleges lépéseket. Ez annál is inkább fontos kérdés, mivel a foglalkoztatottak jelentős hányada ma még mindig a magyar tulajdonú vállalkozásokban dolgozik, és nem mindegy, hogy ezek a cégek meddig maradnak életképesek.

Az Antall-kormány csak úgy adhatta el „nagyban” a magyar gazdaságot, hogy nem engedte az állami vagyoni szétaprózását. Ennek érdekében az Antall-kormány jelképes kárpótlást vezetett be, azaz az 1945 előtti tőkés köröknek ugyan visszaadott valamennyit, de messze nem az egész egykori vagyonukat.

Nem engedte a népi kapitalizmus sem, azaz a munkavállalók nem kaptak sem kupono-

kat, sem részvényeket. Egy területen azonban engedték, sőt ösztönözték a „népi kapitalizmust”. A budapesti és a nagyvárosi állami és szövetkezeti lakásokat ekkoriban vették meg az emberek, akik örültek, hogy övék a lakás. Senki sem mondta nekik, hogy néhány év múlva majd nekik kell felújítani a liftet, a lépcsőházat, az egész házat. A budapesti lakás-katasztrófa elindítója az Antall-kormány volt, s ezen a Horn-kormány, de egyik kormány sem változtatott.

A Horn Gyula miniszterelnök vezette MSZP-SZDSZ kormány 1994-től még határozottabb liberális gazdaságpolitikát folytatott. Nem állította le a külföldi tőke rablógazdálkodását, sőt hozzákezdett az addig érinthetetlennek számító területek privatizációjához is. „Magyarország a volt szocialista országok közül elsőként megkezdte az energiaszolgáltató vállalatok magánkézbe adását, eladva azok ellenőrző pakettjét jó nevű és tőkeerős külföldi közüzemeknek” – dicsekedett az egykori pénzügyminiszter, Bokros Lajos a Népszabadság március 12-ei számában. A Horn-kormány megtette azt, amiről az Antall-kormány álmodni sem mert: feladta a teljes magyar pénzügyi rendszert. Eladta az összes magyar bankot és pénzintézetet a külföldnek. A kivétel az OTP volt, illetve a Postabank. Ezt most, az MSZP második országjárás idején adták el az Erste Banknak.

Az Orbán-kormány maradt nem sok eladnivalója maradt 1998–2002 között. Ő is liberális gazdaságpolitikát folytatott, de úgy, hogy erősíteni akarta a nemzeti, hazai tőke szerepét. A Fidesz-kormány például a hazai pályázókat részesítette előnyben. A Fidesz-kormány elindította a Széchenyi-programot, ami messze nem volt ideális, de némi lehetőséget adott a középvállalkozói rétegnek. Komoly, jórészt magyar erőre támaszkodó építkezésekbe kezdett. Lehet, hogy sokaknak nem tetszik, de felépítették a Nemzeti Színházat, az ország minden számottevő helyén sportcsarnokok, látványfürdők épültek. Az Orbán-kormány támogató politikájának azonban volt két szépséghibája. Egyrészt, a támogatások mintegy hetven százaléka végül nem hazai vállalkozóknak jutott, hanem így vagy úgy, de a megtelepedett multiknak. Másrészt, a támogatásokból mindenekelőtt a Fideszhez közelállóknak juttattak. Sikertelen kísérletet tett Bábolna megszerzésére, az MSZP megakadályozta, majd amikor 2002-ben hatalomra került, maga kezdett a privatizálásához. Az MSZP második kormányzati lehetőségét egy ígérettel, ezáltal nagyon határozott és konkrét ígérettel szerzett meg: adok a szegényebb rétegeknek is.

(Folytatás a 4. oldalon)

Büntetik a szegénységet

A gőgös városok: Kaposvár, Szeged, Pécs és lehet, hogy nemsokára Budapest. Ugyanis e városok önkormányzati testületeinek sérti a szemét a mély szegénység és a nyomor. Na nem annyira, hogy valamilyen hathatós intézkedéssel segítsenek a rászorultakon, hanem egyszerűen kitiltották vagy ki akarják tiltani a koldusokat a városközpontokból és a frekventált helyekről. Megtiltván a kéregetés minden formáját, még a néma koldulást is.

Kaposváron és Szegeden már megszületett ez a szegényteljes tiltó rendelet, és Pécsen is nemsokára megszületik – de Budapest még egyelőre kivár. Pontosabban az igazságügy-miniszter állásfoglalására vár, az alkotmányossági aggályok miatt. Bár ha például az MDF-frakción múlna (akik a fővárosban a kitiltást s az intézkedést kezdeményezték), már régen a rendőrök hajkurásznák a nyomorgókat a Váci utcában és a környékén. Csak hogy szegény külföldi turisták szemét

ne sértse a nyomor látványa.

Gőgös városok, gőgös és alkotmányellenes döntések. Bár véleményem szerint ez nem takar más, mint szégyenérzetet – és lehet, hogy némi tudat alatti lelkifurdalást.

Nos, ha az agresszív, zaklató kéregetést megtiltják, az rendben van. Az is tiltandó, ha gyerekekkel koldulhatnak. De ha a rendőrök és a közterület-felügyelők „rászállnak” a némán kéregetőkre is, akkor már nagyon nagy baj van! Mert egy pillanat alatt átlépik azt a haj-

szálvékony határt, amely jelen esetben az emberek zaklatása és a bűn üldözése között húzódik. Mert mit jelent az, hogy némán koldulni? Tudja-e valaki? Meg tudja-e valaki állapítani, hogy ez vagy az ember most éppen némán koldul, vagy csak ül valahol? Ezen az alapon akár a rosszul öltözött embereket is kitilthatják az elegánsabb és frekventáltabb negyedekből, csak hogy látványuk ne sértse a gazdagok és a külföldiek szemét. És itt már az emberi jogokba gázolnak a rendelet meghozói!

Szikinger István alkotmányjogász szerint is alkotmányellenesek ezek a rendeletek. De még az SZDSZ-es országgyűlési képviselőnek, Béki Gabriellának is meg van róluk a véleménye.

– Torokszorító a szegénység! – nyilatkozta a televíziónak a képviselő asszony. – Ezek a rendeletek sértik az emberi jogokat, semmibe véve azt, hogy a szegény emberek is magyar állampolgárok.

Nos igen! Ez már komoly megkülönböztetés ember és ember között, sőt a cselekvési és a mozgási szabadság gátolása. Ha valakinek a mély szegénység ily módon sérti a szemét, mint jelen esetben a fent említett városok önkormányzati testületeinek, akkor azok bizony nem mentesek a rasszizmustól sem! A kérdés már csak az: vajon mi következik ezután?

Ezt megelőzendő az aktív baloldalnak az Alkotmánybírósághoz kellene fordulnia, hogy a taláros testület előzze meg néhány magyarországi önkormányzat súlyos következményekkel járó, embertelen intézkedését.

Fort András

Főhajtás a magyar kommunisták első nemzedéke, az első szocialista állam emléke előtt

Igazi tavaszi napsütéses délutánon emlékeztek a Munkáspárt budapesti tagjai a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 86. évfordulójára március 21-én. Az újpesti az egyetlen megmaradt tanácsköztársasági emlékmű a fővárosban, ahol párttagok és szimpatizánsok emlékeztek a dicsőséges 133 napra Kozák András KB-tag ünnepi műsorvezetése mellett.

A Himnusz hangjai után Giliczéné Komjáthy Andrea Ady Endre A márciusi napok című versét szavalta el, majd Thürmer Gyula mondott ünnepi beszédét, melynek bevezető mondatai így hangzottak:

„A mai napon tisztelettel hajtjuk meg fejünket a magyar kommunisták első nemzedéke előtt. A szó szoros értelmében ők voltak az úttörők. Ők fordították a Kommunista Kiáltvány üzeneteit a gyakorlati politika nyelvére. Ők voltak azok, akik 1919-ben Európában az első között elvették a hatalmat tőkésektől és a munkásság kezébe tették. Mi, a magyar kommunisták mai nemzedékei büszkék vagyunk rájuk, a megváltozott világban az ő útjukat járjuk.

Március 21-én gondolunk mindazokra, akik a 20. században kétszer teremtettek szocializmust magyar földön. Gondolunk a magyar munkásra, a magyar dolgozóra, és büszkén hirdetjük: a magyar szocializmus mint társadalmi rend többet adott a magyar népnek, mint bármilyen rendszer előtte vagy utána.”

A Tanácsköztársaság emlékművénél koszorút helyezett el a Munkáspárt elnöksége, újpesti szervezete, a Kádár János Baráti Kör és az MSZMP, és sokan helyezték el az emlékezés virágait is. Az ünnepségen tiszteletét tette Derce Tamás, Újpest polgármestere is, aki kijelentette: ezt az emlékhelyet a kerületi önkormányzat a továbbiakban is megőrzi.

Beszélgetés a szegedi gyufagyár szakszervezeti titkárával

Ahol még adnak törzsgárda jutalmat is

Szegeden a nagyobb termelő cégek közül elsőként a Szikra Gyufagyár jött létre 1858-ban, megelőzve a Picket, amely 1867 óta működik. A Bakay Nándor utcában levő magas épület tetején most is olvasható a Szikra felirat, a kapu fölötti táblán viszont más név szerepel: Swedish Match Hungária Kft. A műhelyekben, a gyár udvarán nagy a mozgás, látszik, hogy az asszonyok, férfiak termelőmunkát végeznek. Az is egyértelmű, hogy mit készítenek, mert az egyik iroda falára kiírták: Gyufaipari Munkavállalók Szakszervezete. Ebből következtethetően az itt dolgozók jelenleg is gyufát gyártanak. A cég létrejöttéről, tulajdonosairól, helyzetének alakulásáról, működéséről, a dolgozók tevékenységéről, mindennapjairól Kacsáncsi János, a szakszervezet titkárával beszélgettünk, aki 18 éve a gyufagyárban dolgozik, korábban üzemi vegyészként, jelenleg minőségellenőrként, s nyolc éve a szakszervezet vezetője.

– Hogyan alakult a gyár élete, helyzete?

– A száznegyvenhét évvel ezelőtt alapított szegedi gyárnak kezdetben különböző magyar tulajdonosai voltak, s az 1920-as évek vége felé svéd érdekeltségbe került. Aztán 1948-ban államosították, létrejött a Gyufaipari Vállalat, amelynek Kecskeméten, Budafokon és Szegeden működött gyáregysége. A kecskeméti 1959-ben megszüntették. A korábbi svéd tulajdonos utódja 1993-ban megvásárolta a budafoki és a szegedi céget, majd az előbbi 1997-ben üzleti okokból bezárta. Maradt a szegedi gyár, s az országban csak itt készítenek gyufát. Ide került a Swedish Match székhelye. A név egyébként svéd gyufa céget jelent.

– Mivel foglalkoznak?

– A svéd cég elsősorban a füstmentes dohányiparban érdekelt. Világszerte sok helyen, egyebek között Amerikában, Brazíliában, Indiában, Kínában, Törökországban, Bulgáriában vannak gyárai, ahol úgynevezett tubákat, bagókat, vagyis rágódohányféléket, szivarokat készítenek, s ezek nem termelnek füstöt, így az egészségügyi tiltások a svéd cég fő profiljaira nem vonatkoznak. Emellett gyártanak gyufát és gázöngyújtót is. A szegedi gyárban kizárólag különféle gyufákat készítenek. Rengeteg fajtát, vannak például négy és fél, valamint húsz centi hosszú gyufák. Túlnyomórészt reklámtermékeket gyártunk, s ezeket nyugat-európai, amerikai cégek, étter-

mek, szállodák, autógyárak veszik. Amerika a fő piac, de Ausztráliába is szállítanak túllunk reklámhordozókat. Itt Magyarországon elsősorban éttermek, szállodák kérnek termékeinkből, de ez a volumen a külföldiekhez képest nem jelentős.

– A szegedi gyárban évente mennyi gyufát készítenek és hányan?

– Pontosan tudom a mennyiséget, de nem kértem felhatalmazást arra, hogy ezt megmondjam, különben üzleti titok. A szegedi gyárban jelenleg százhatvanan készítenek gyufát, a dolgozók nagyobb része nő, többségük betanított munkás. Svéd ügyvezető igazgatója van a cégnek, de nálunk dolgozik egy magyar igazgató, aki szintén nő.

– Miért Gyufaipari Munkavállalók Szakszervezete a nevek és kihez tartoznak, milyen a felépítésük?

– Visszakérdezek, hogy mi más lehetne a nevünk, amikor az országban ilyen cég nincs, gyufakészítéssel egyedül mi foglalkozunk. Tagja vagyunk az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetei Szövetségének, ezen keresztül pedig a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének. A Gyufaipari Munkavállalók Szakszervezetét tulajdonképpen egy alapszervezetnek lehet tekinteni, amely nem nagy in-

tézmény, nyolcvankét tagja van. Az alapszervezetben belül három tagcsoport működik, választanak főbizalmikat, akik a szakszervezeti bizottság tagjai.

– A gyufaipari szakszervezet mit ad a dolgozóknak?

– Szakszervezetünk a munkáltatóval kollektív szerződést köt, s ebben a helyi vonatkozású rendszabályok, juttatások szerepelnek, s ezekről értelem szerűen a Munka Törvénykönyve nem rendelkezik. A kollektív szerződésünk egyebek között szabályozza a munkavégzés rendjét, a túlóráztatást, a segélyformákat és sorolhatnám tovább a szerződés lényeges elemeit.

– Mennyi az átlagkereset, s a dolgozók milyen juttatásokat kapnak, amelyeket a cég vezetésétől a szakszervezet úgy mond kiharcolt?

– Százezer forint fölött van a bruttó átlagkereset, s az utóbbi években a béremelések mértéke meghaladta az infláció szintjét. Ha egészségügyi problémáknak van, üzemorvoshoz fordulhatnak a dolgozók, akik étkezési hozzájárulást, munkaruhát kapnak a cégtől. A Balaton-szabadin levő üdülőnkbe lehet jelentkezni, s akik akarnak, térítésért pihenhetnek. Vannak béren felüli juttatások. Pihenésre, kikapcsolódásra eddig a cég a jóléti keretből vett egyebek között színház- és sportbérletet, edzőtermekbe, uszodákba belé-

pőket, s ezeket igénybe lehetett venni. Ez az idén megváltozott úgy, hogy mindenki megveszi a belépőt, számlát hoz róla és bizonyos összeg keretéig, vagyis személyenként havonta körülbelül 1500 forint határig kifizeti neki. A cégnél törzsgárda jutalmat is adnak, ami manapság kuriózum. A nálunk eltöltött leghosszabb munkaviszonyért nettó több mint 130 ezer forintot, a legkevesebbet 13 ezer forintot kapnak a dolgozók. Akik nyugdíjba mennek, azoknak is fizetnek jutalmat. Ha valaki tíz évig itt dolgozott, akkor 65 ezer forint bruttót kap, de ez az eltöltött évek függvényében felmehet félmillió forintig. Tavaly is volt, aki ennyit kapott, mert negyvenöt évig itt dolgozott.

– Milyen a szakszervezeti élet?

– Két dolog nehezíti a munkánkat. Egyik az, hogy amennyiben a törvényben levő előírásokat a munkáltató megszegi, akkor annak betartását peres úton lehet érvényesíteni. Nevetéses, hogy amiket paragrafusokba foglaltak, azok betartásáért pert kell indítani, ami évekig is elhúzódhat. A másik gondunk az emberi, munkavállalói szolidaritás hiánya vagy ennek csekély mértéke, ami alatt azt értem, hogy amiket a szakszervezet kiharcol a munkavállalók részére, azokból azok is részesülnek, akik az

anyagi terheket nem vállalják fel, vagyis nem tagjai a szakszervezetnek, ezért tagdíjat nem fizetnek, de például a béremelésben, juttatásokban ők is részesülnek. Potyautasok.

Maradjunk egy momentumnál, nevezetesen a törzsgárda jutalomnál. Annak idején a dolgozók természetesen vették, hogy egy munkahelyen eltöltött öt, tíz, tizenöt vagy ennél is több év után borítékot kapnak, s a munkaadók ilyen módon – milyen jól jöttek akkor az ezresek – is kifejezik elismerésüket a hűségért. Most elküldik, utólag teszik ügyében felmehet félmillió forintig. Tavaly is volt, aki ennyit kapott, mert negyvenöt évig itt dolgozott.

– Milyen a szakszervezeti élet?

Tarnai László

